

LABOR LAW AND SOCIAL WELFARE LAW

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-074-2-23>

ДИТЯЧА ПРАЦЯ: СТО РОКІВ БОРОТЬБИ

Абдель Фатах А. С.

*викладач кафедри цивільного та господарського права
Криворізького навчально-наукового інституту
Донецького юридичного інституту
Міністерства внутрішніх справ України
м. Кривий Ріг, Дніпропетровська область, Україна*

Не дивлячись на більш ніж столітню історію боротьби міжнародної спільноти з проблемою дитячої праці, спільне дослідження Міжнародної організації праці (МОП) та фонду Walk Free виявило, що в світі налічувалося 152 млн жертв дитячої праці серед дітей у віці від 5 до 17 років. При чому, діти віком від 5 до 11 років становлять 48 % від загальної кількості залучених до праці дітей. Найбільше діти піддаються експлуатації в таких галузях як домашня праця, будівництво, сільське господарство [1].

Генеральна Асамблея (ГА) ООН одногослосно прийняла резолюцію, що оголошує 2021 Міжнародним роком боротьби з дитячою працею. У резолюції підкреслюється, що держави-члени ООН зобов'язуються «вжити невідкладних і дієвих кроків до викорінювання примусової праці і сучасного рабства, забезпечення заборони та ліквідації найгірших форм дитячої праці, включаючи вербування і використання дітей-солдатів, а до 2025 року відмовитись від дитячої праці у всіх його проявах» [2].

Ще у 1924 році Лігою Націй була прийнята Декларація прав дитини якою було закріплено, що кожній дитині повинна бути надана можливість заробляти кошти на існування, але при цьому дитина повинна бути огорожена від усіх форм дискримінації [3].

Продовжуючи послідовну політику у 1959 році Генеральна Асамблея ООН прийняла Декларацію прав дитини, яка також передбачала захист дитини від жорстокості та експлуатації (пр.9) [4].

Остаточне закріплення міжнародних принципів у сфері захисту прав дитини відбулося у Конвенції про права дитини 1989 року. Сама цим міжнародним нормативно-правовим актом передбачено право дитини на захист як від економічної експлуатації, так і від виконання будь-якої роботи, яка може становити небезпеку здоров'ю, бути перешкодою

в одержанні освіти чи завдавати шкоди фізичному, розумовому, духовному, моральному та соціальному розвитку [5].

Паралельно із прийняттям міжнародних актів, що запроваджують загальні принципи прав дитини, особливої уваги питанням дитячої праці приділяє Міжнародна організація праці (МОП). Для МОП викорінення дитячої праці було і залишається одним з основних завдань протягом більш ніж сторічної історії її існування. Однією з перших її конвенцій стала Конвенція 1919 року про мінімальний вік прийому дітей на роботу в промисловості (№ 5), якою вперше було запроваджено вікове обмеження щодо застосування праці дітей віком до 14 років на промисловості, окрім праці дітей у професійних школах, за з додержанням певних вимог [6].

Виходячи із змісту перших конвенцій МОП, можливо дійти до висновку, що на початку, першочерговою метою було не повна ліквідація дитячої праці, а саме запровадження обмежень на її використання в окремих галузях економіки. Таким чином, міжнародна спільнота намагалася зменшити застосування дитячої праці з поступовою її ліквідацією в довгостроковій перспективі в поєднанні з перехідними заходами, спрямованими на поліпшення умов праці дітей.

Таким чином, починаючи з 1919 року МОП почали встановлюватися стандарти щодо мінімального віку шляхом прийняття секторальних конвенцій, спрямованих на регулювання дитячої праці.

Друга світова війна, економічна криза справили великий ефект на шляху боротьби із дитячою працею. Держави розуміли, що головна мета щодо скасування дитячої праці може не спрацювати, якщо в той же час не буде знайдено рішення для інших соціально-економічних проблем, які безпосередньо є чинниками, що спричиняють поширення тенденції укорінення дитячої праці. Проста заборона використання праці дітей, не може дати того швидкого результату, а навпаки може призвести до більш тяжких наслідків.

Таким чином, починаючи з 1945 року МОП почала переглядати раніше прийняті конвенції, шляхом прийняття Конвенції МОП № 79 «Про обмеження нічної праці дітей та підлітків на непромислових роботах», (1946 р.) [7]. Конвенції МОП № 90 «Про нічну працю підлітків у промисловості» (1948 р.) [8].

Прийняття вищезазначених конвенцій, на нашу думку, дозволяло тримати баланс, та стримувати зростання рівня дитячої праці, одночасно гарантуючи неповнолітнім мінімальні трудові права.

Наступним вагомим етапом боротьби із застосуванням дитячої праці стало прийняття у 1973 році Конвенції МОП № 138 «Про мінімальний вік для прийому на роботу». Цією конвенцією МОП нарешті дала

загальне правове визначення терміну «дитяча праця». Але головною метою Конвенції МОТ №138 є забезпечення ефективної ліквідації дитячої праці шляхом поступового підвищення мінімального віку для прийому на роботу [9].

Додаткові Рекомендації № 146 до Конвенції 138 зазначали, що мінімальний вік прийому на роботу повинен встановлюватися на одному і тому ж рівні для всіх галузей економічної діяльності. В Рекомендаціях №146 підкреслювалося важливість поліпшення умов праці, умов, що передбачають справедливу винагороду, обмеження тривалості робочого дня і робочого тижня, з тим щоб було достатньо часу для навчання і професійної підготовки, відпочинку та дозвілля [9].

Після прийняття у 1989 році Декларації про права дитини розпочався новий етап поступового викорінення дитячої праці, її регулювання та гуманізації. Головна боротьба розпочалася саме з найгіршими формами дитячої праці, і забезпеченням мінімального рівня захисту в тих випадках, коли така праця неминуча.

Після прийняття Конвенції МОП № 182 «Про заборону та негайні заходи щодо ліквідації найгірших форм дитячої праці» (1999 р.), яка швидко стала однією з найбільш ратифікуваних конвенцій МОП. Рекомендація МОП № 190 до Конвенції № 182 визначає зміст, та види робіт що відносяться до «небезпечної роботи». Таким чином, короткострокова мета гуманізації дитячої праці шляхом регулювання та поліпшення умов праці поступово зникла з поля зору МОП [10].

Доцільним є питання, чи можна одночасно регулювати дитячу працю, яка в кінцевому підсумку повинна бути ліквідована? Звичайно регулювання праці дітей не наближує до кінцевої мети, а саме ліквідації дитячої праці, але і повна її заборона без соціально-економічних змін, може привести до розширення масштабів підпільної роботи і посилення експлуатації дітей.

Зміщення акценту в політиці МОП в області дитячої праці з розумною на майже виняткове скасування дитячої праці супроводжувалося збільшенням числа посилок на найбільш кричущі форми експлуатації дітей, такі як торгівля дітьми, застосування праці дітей в порно індустрії, проституції, використання дітей-солдатів. Все це є проявом експлуатації подібної до рабства, боротьба з якою і є нагальною проблемою усієї мирової спільноти та кожної держави зокрема. Перемога у цій боротьбі можлива лише із застосуванням комплексних заходів (посилення правового захисту, змінення соціального захисту, інвестування в майбутнє молоді, у тому числі в якісну освіту) поєднаних із зміцненням правосвідомості кожної людини.

У 2017 році Організація з безпеки і співробітництва в Європі (ОБСЄ) та Міжнародна організація праці (МОП) провели для Європи і Центральної Азії дводенні регіональні консультації на високому рівні, метою яких було визначити загальні проблеми і пріоритети в боротьбі за викоринення примусової праці, сучасного рабства, торгівлі людьми, у тому числі і дитячої праці. IV Всесвітня конференція з дитячої праці, була присвячена послідовному викориненню найгірших форм дитячої праці шляхом не тільки ліквідації примусової праці, але і забезпеченням якісної зайнятості молоді [11].

Аналізуючи історію політики ООН, МОП в області дитячої праці, ми бачимо, що за минулі роки відбулися важливі зміни, відбувається поступова трансформація ідеї в практику, що відображається в міжнародних стандартах, дискусіях і політиці кожної держави. Проте, на превеликий жаль, світова спільнота змушена визнати той факт, що в багатьох країнах світу соціальні, економічні та політичні умови роблять працю цих дітей неминучою.

Література:

1. Global Estimates of Child Labour. URL: https://www.alliance87.org/global_estimates_of_child_labour-results_and_trends_2012-2016.pdf
2. Resolution adopted by the General Assembly Date: 25 July 2019. URL: <https://undocs.org/en/A/RES/73/327>
3. Geneva Declaration of the Rights of the Child. 1924. URL: <https://www.humanium.org/en/text-2/>
4. Декларація прав дитини від 20.11.1959 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_384
5. Конвенція ООН «Про права дитини» від 20.11.1989 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_021
6. Конвенція МОП «Про мінімальний вік приймання дітей на роботу в промисловості N 5» від 29.10.1919 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=993_109
7. Конвенція МОП «Про обмеження нічної праці дітей та підлітків на непромислових роботах N 79» від 09.10.1946 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/993_126#Text
8. Конвенція МОП «Про нічну працю підлітків у промисловості (переглянута 1948 року) N 90» від 10.07.1948 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=993_124
9. ILO Convention No. 138 at a glance. 30.05.2018 URL: https://www.ilo.org/ipecc/Informationresources/WCMS_IPEC_PUB_30215/lang--en/index.htm

10. ILO Convention No. 182 at a glance: An introduction to legally prohibiting hazardous work for children. 30.05.2018. URL: https://www.ilo.org/ipecc/Informationresources/WCMS_IPEC_PUB_30296/lang--en/index.htm

11. ILO proposes policies to end child labour by 2025. URL: https://www.ilo.org/global/about-the-ilo/newsroom/news/WCMS_595716/lang--en/index.htm

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-074-2-24>

ОСОБЛИВОСТІ ІНТЕГРАЦІЇ ТРУДОВОГО ПРАВА УКРАЇНИ ІЗ ЗАКОНОДАВСТВОМ ЗАРУБІЖНИХ ДЕРЖАВ

Бутинська Р. Я.

*кандидат юридичних наук,
старший викладач кафедри господарсько-правових дисциплін
Львівського державного університету внутрішніх справ
м. Львів, Україна*

В умовах глобальної економічної кризи інтеграція трудового права є видом зближення правових систем, отже, по-перше, може бути спрямована на досягнення як схожого, так й одноманітного правового регулювання. По-друге, оскільки трудова інтеграція держав є складовою частиною єдиної соціальної політики держав-учасників спільного ринку праці, вона може здійснюватися тільки за допомогою міжнародних засобів, тобто укладення міжнародних договорів й імплементації актів міжнародних організацій, завдяки чому й реалізується загальна соціальна політика.

Економічна інтеграція призвела до усвідомлення необхідності створити та ввести в дію уніфіковані соціальні стандарти. І починаючи із 70-х років ХХ ст. було ухвалено чимало важливих директив у сфері найманної праці з питань рівного ставлення, професійної безпеки працівників, консультування та інформування працівників у разі масових вивільнень, захисту прав працівників за умов неплатоспроможності роботодавця чи охорони прав працівників у випадку передачі підприємств, бізнесу або частин підприємств чи бізнесу [1, с. 298]. Вказаний період у контексті розвитку трудового права ЄС вважають дуже продуктивним та іменують його часом «гармонізації» правового регулювання [2, с. 5].